

Konu: **Bilim**

Yazı: **74**

Bilgi Artmıyor, Azalıyor

Doç. Dr. Haluk Berkmen

Başlığı gördüğünüzde eminim şaşırmış hatta içinizden "saçmalıyor" diye geçirmişsinizdir. Oysaki çok ciddiymim. Bilgi iki türlü artar:

- 1. Deney ve gözlemlerle, yani keşiflerle.**
- 2. Model ve kuramla, yani icatla.**

İnsanlar varlıklarını sürdürmek için önce çevrelerini gözlemler ve yaşadıkları ortama uyum sağlamak için birçok keşif yaptılar. Örneğin, yerden aldıkları bir taşın bile bir silah olabileceğini keşfettiler. Basit bir taşı yontup keskin bir tür bıçağa çevirerek keşiften icada geçtiler. Bu basit icat onların bilgilerini arttırdı ve zaman geçtikçe yeni keşifler yeni icatlara yol açtı. Bu görüşü savunanlar bilginin arttığını ve bilinmeyenlerin azaldığını iddia ederler.

Bilginin lineer (doğrusal) artışı bilinmeyenleri azaltacağı yerde arttırıyor. Size iki farklı disiplindeki keşiflerden söz edeyim. Fizik biliminde gök nesnelere (gökadaların ve uzak yıldızların) bizden gittikçe daha hızlı uzaklaşmakta oluşu gözlemi ve bu gözleme bağlı olarak evrenin gittikçe daha hızlı bir şekilde genişlediği bilgisi. Elimizde evreni açıklayan tek bir kuram var; o da Einstein'ın Genel Görelilik kuramı. Bu kurama göre son gözlemleri açıklamak mümkün değil. Gök bilimi ile uğraşan Astrofizikçiler bu gözlemi açıklamak için **Karanlık Enerji** adını verdikleri bilinmeyen yeni bir tür enerjiden söz ediyorlar. Fakat kimse karanlık enerjinin ne olduğunu, hangi fizik yasasından türediğini söyleyemiyor. Yani, evrenin hızla büyüdüğü gözlemi bilgimizi bir miktar arttırmış olsa da bilinmeyenleri çok daha fazla arttırmıştır. Zira Genel Görelilik kuramının geçerliliği tartışma konusu olmakta, yepyeni bir yaklaşım ve kuram aranmaktadır. Dolayısıyla, bilginiz bu buluşla artmamış, azalmıştır.

Keza **Karanlık Madde** de ayrı bir tartışmalı savdır. Gökadalarının kendi merkezleri etrafında dönüşlerini gözleyen bilim adamları bu dönüş hareketinde açısal momentumun korunmadığını veya beklenenden çok daha az korunduğunu fark ettiler. Oysaki açısal momentumun korunumu ilkesi fizik yasalarının en temel yasalarından biridir. Bu durumu açıklamak için karanlık madde diye bir tür "madde" ileri sürdüler ama, kimse bu maddenin ne olduğu ve hangi yasadaki türediği hakkında bilgi sahibi değil. "Karanlık" sözünün nedeni ise her ikisinin hem görülmeşi hem de varlıklarının açıklanamayışı ile ilgilidir. Bu konuda **40** sayılı **Evrenin Yapısı** başlıklı yazıma bakmanızı öneririm (1).

Fizik bilimindeki bu iki gözlemlerle evrenin yapısı hakkındaki bilgimiz sarsılmış, bilmediklerimizin ne kadar çok oldukları anlaşılmıştır. Yani, bilgi artmamış aksine azalmıştır.

Bir diğer örnekle Arkeoloji (Kazibilimi) alanında karşılaştık. Birkaç yıl önce Urfa yakınlarında ortaya çıkan Göbeklitepe tapınakları insanlığın gelişimi hakkındaki bilgimizi temelden sarsmıştır. Bize öğretilen doğrusal gelişim modeline göre insanlar önce avcı-toplayıcı bir yaşam tarzını sürdürüyorlardı. Zamanla tarım toplumu oluştuktan sonra tapınaklar inşa edildi. Oysaki M.Ö. 11,000 yıl önce yaşamış olan Göbeklitepe insanları tarıma geçmemişlerdi ama birçok ve yanyana tapınaklar inşa ettiler. Dolayısıyla belirgin bir inanç gerektiren tapınakları inşa etmiş olmaları bilinen gerçeklere ters düşmektedir. Göbeklitepe kazılarında bir değil, birçok dairesel tapınak ortaya çıktı. Bu yapıların tapınak olduklarını ve yerleşim yeri olmadıklarını bölgede tek bir iskelet bulunmamış olmasından anlıyoruz. Eğer yerleşim yeri olsaydılar, o civarda yaşamış insan iskeletlerini kazılarda bulmamız gerekirdi. Ayrıca hem teknik hem de sanat yönünden bakıldığında, bu yapılarda şaşırtıcı bir gelişim ve kabul edile-gelmiş bilgilere ters düşen kültürel bir sıçrama ile karşılaşıyoruz. Göbeklitepe kazıları bildiklerimizi alt-üst etmiş, kazı öncesine göre bilgimiz artmamış, aksine azalmıştır.

Göbeklitepe kazıları birçok soruyu beraberinde getirmiş, insanlığın geçmişi ve kültürel gelişimi hakkındaki bilgilerimizin eksikliğini ortaya koymuştur. İnsanlığın kültürel gelişimini inceleyen birçok kişi gerek Atlantis ve gerekse Mu kıtasından söz etmiş, kitaplar yayınlamıştır. Ancak bugüne kadar bu iki kıtanın veya adanın yerlerini saptamak mümkün olmamıştır. Her iki adanın birer mit ürünü, gerçek dışı hayali bölgelerden ibaret oldukları görüşü kuvvet kazanmış, kabul görmüştür. Oysaki Göbeklitepe tapınakları ortaya çıktıktan sonra geçmiş hakkında bilgimizin ne kadar az olduğunu kabullenmek durumdayız. Göbeklitepe keşfi bilgimizi arttırmamış, aksine azaltmıştır. Atlantis savı ile Göbeklitepe arasında ilginç bağlantılar ve ortak noktalar için **48** sayılı **Atlantis Hakkında** başlıklı yazıma bakınız (2).

Bu sözlerim "bilgimizi arttırmaktan vazgeçelim, ne keşifle ne de icatla uğraşmayalım" şeklinde anlaşılmalıdır. İnsan meraklı bir canlıdır ve dünyanın hakimi olabilmişse nedenini merakına borçludur. Meraklı olmayan türler yeni yaşam alanları ve yeni araçlar geliştirmeyi düşünmezler. Ortamları ile tam bir uyum içinde yaşamlarını biteviye sürdürdüler. Oysaki insan türü kadim yaşam alanı olan Afrika'yı terk ettikten sonra varlığını sürdürebilmek için sürekli yeni keşifler peşinde koşmuştur. Bana öyle geliyor ki bilinenler doğrusal arttıkça bilinmeyenler eksponansiyel artıyor. Dolayısıyla bilinenler görece olarak azalıyor.

Burada vermek istediğim mesaj "bugün az bilsek de bir gün her şeyi bileceğiz savından ve iddiasından vazgeçelim" mesajıdır. Her yeni bilinen bilinmeyenleri arttırıyor ve bu süreç insanlık var oldukça devam edeceğe benziyor ama biz yine de keşfetmeye ve icat etmeye devam edelim.

Kaynaklar:

(1) <http://www.halukberkmen.net/pdf/209.pdf>

(2) <http://www.halukberkmen.net/pdf/232.pdf>